Copiata de Cor. Suciu 14.VIII.1947

recte 1849

Amintiri din a. 1848.

Eram studinte în gimnasiul catolic din Sibiu, — de la epoca revoluției se sistase prelegerile, — pe atunci se a fost format „un comitet de la Sibiu, numit: „Comitetul de pacificațiune a Națiunei române". Membri Comitetului erau: A. T. Laurean, Florian Aron, N. Bala, „Șeșu, Ioan Maiorescu, Timoteiu Cipariu ș. a.

Bălașeșu ca Econom îngrijea de mâncarea membrilor din Comitet, cari mâncau împreună la o masă, — și eram acolo aplecat ca servitor la masă. — Și acum mai memorez „și vintele D. I. Maiorescu, „și pareca îl văd cu barba cea înpunătore, cum me agrăia când și „apropiau 12 ore dicându-mi: Dar apoi cum e Ciorbagiu Paș? grăbește cu masa. — Mai târziu me luase în Orași la Sibiu D. Cipariu.

Când a fost prima încercare de supreinda Ungurii Sibiul, era un frig greozav, după ce fusese resfins, am eșit o multime de omeni din Sibiu la locul de lupta de cătră Și. Ș. mare, unde jăceau cadavrele în „ghetate-tun.

Când au fost resfinși dela Ogna Sibiului, — piața cea mare din Sibiu era înnecuit de Țara cu muniție, tunuri, și tot felul de recuisite luate în Sibiu, acum în imprimate Sibieni convingerea că Sibiul, nice când, n-a fi ocupat de magyari; — Veneau mai din provincie necontenit la Comitet comunicări despre Bem și armata lui carele din nou luase directiunea spre Sibiu — teama era mare, căci armata afară de puține muscali, nu era în Sibiu, și garda săsească începuse a se împrăștia. — Bem ajunse la Mediaș cu una armată puternică, despre aceasta fusese Sibieni neînștiințați, și fiecare se îngrija de ale sale, nu mai îngreijau de resistintia. —

Era o Duminecă frumoasă, după prânziu tot orașul era în mișcare căci se audia că Bem se apropie, — puțina armata ce era în Sibiu mai cu sămă muscali este la locul de lupta — deodata vine la mine N. Stoia (fostul medic în Blaș) și împreună cu el am eșit la locul de lupta — multimea de omeni cuvegeau ca ploia de cătră Sura mare strigând ne contenit: Vin... vin... unguri sunt în vama nostra, vedind că nu e o luma, cuvend am reintors în Sibiu, și pe când intru în casa, aflu acolo adunați pe toți membrei Comitetului, — D. Maiorescu me agreșește zimbind: Ce veste Ciorbagiu Pașa? Veste slaba iam resfins; — Atunci pe data o detunatura de tun a spuzit ferestrile, — urmiază alta — și cei din casa, la moment sau resfirat care în cătreu, și este că erau deja pregatiți cu toții pentru eventualele intâmplări.

D. Cipariu ânca era pregătit, fără multă vorba mi ânmanușa o traiș „ta formă de giumantan, și pe dată porniim pe pedes prin piața cea mare, lulia Cismadiei, directe spre Rășinari — n-avea nimenia grei „ja nostra pentru că fie carele se îngreija de ale sale.

Tunurile nu mai slăbeau, dar noi ânca grăbeam, a fost înserat, și abia eșisem din Dumbrava: Entre 9-10 am ajuns la prota din Rășinari Sava Popovici — Aici ânca erau tote în mișcare, nu doremea suflet de om, tunurile mai încetase, dar venise și știrea, că ungurii au ocupat Sibiul. Lumi ânca eram în Rășinari, și se vorbea, că ungurii în răpitul capului caută pe membrei Comitetului — de aceia mărtișoes de dimineață: Eu, Cipariu S. Popovici, un frate al Seu, ânca în preot din Rășinari, și un teolog Șăcu, nu știu de unde a răsărit, a dreca și ș-a inși cu un român în frente angajat ca Conducător am plecat spre munte, — era primavara în postul pastilor, noptea nimș de pe cin niște romani ce ne au întâlnit, ne au agreșit în bajocura zicând: la munte a răsărit steaua romanului? — Și pe de numai col puteam

grăbeam, temându-me se nu ne vemarcească, — din ce cuian[illegible]
fometul mai mare, și când am ajuns în regiunea brazilor [illegible]
cai: se ne îngroape de viu, greu era Domne de mere, — dar [illegible]
brădet, ne a răpit vântul, acolo a remas, și fora de ea [illegible]
nei, — pălăria mea, mi a răpit vântul, acolo a remas, și fora de ea [illegible]
în România. — Acum înserase, și noi grăbeam după Conducătorii [illegible]
ne am fomenit pe Creștetul munteluĭ la o baracă construita din lemn, [illegible] era
fără ușă, lipsea ușa și ferestrele și interiorul era plin de omet.
Focul principal a fost: ca: am dat ometul afară, lemne fiind la dispuse
în mijlocul baracei am făcut foc, dar în jurul focului, pământul
era umed, și ne am ingreji de cărele de câte un dărăb de lemn, pe care se ședem.
Și mâncare aveam, și ștea o stempercam prin zăpadă, și pita [illegible]
De mâncare aveam, și ștea o stempercam prin zăpadă, și pita [illegible]
și la apropiam de [illegible]
reul unei [illegible], punând la un capet un buț de zăpadă și îl apropiam de [illegible]
era la celalalt capet tineam o ploșcă unde se strângea apa.
Pela mezul nopții și ș-a scoș o fortună de munte, trăsnete grozave, vânt și [illegible]
bat și însoșe, părea că se prăpădește lumea, — de către dina și a stempărat
era senin și frig. — Pan aici am tot suit, acum am început a pogorî, a
fost greu la deal, dar reu la vale, — ometul era mare, brădi și cei ruși
de fortună, și trântiți unul peste altul: Domne ferește.
Cu mare necaz am scăpat din regiunea brazilor cam pe la 3 ore după amea
ziadi — și cele lucea frumos și ometul se topea și curgându-se din el pară
de apă — și pe aici nu era bine fiind mocilă și lunecuș.
Sub muregitul și ș-ei am deșcins de vale, aici am dat de un flăcău unișe
or, cum se a văzut a fulito la fuga lăsându-și oile, și ajungând în Comuna
a anunțat, că vin ungurii. — Când ne am apropiat de sat cărțile se numea
Vișinașa, vedem o mulțime de oameni, cu topoare, șape, inblăcii, și un șir
de mucegi în ordine de bătaie, — noi ne și punem ceva rău, am mers lini
și și pănă aproape de ei, când un ofițer ne a venit în ainte apoi în ea limpi
cărțile și ș-a ceva nemțește — și după ce și au informat, că noi suntem fu
gari, ne au condus la casă primăriei, acolo am căutat pe rând se ne
desbracăm, ne au viditat cu deamănuntul, armele ce le aveam pușcă și
banii de la cari aveau și eu nu aveam nice un cruceriu, pelânga un revăș
și al ș-au și ș-e ș-e ș-e — la poarta era pus un mucegi custode, și pe dis: eram
prizonieri.
Primarul și ș-pital, cum e firea românului, a observat, ca suntem resting
și nu aveam ce mânca, a comendat la nevasta, și ne a făcut o mămăliga
și și ș-ei când a resturnat din cătdare, a crepat în două tocma pe mijloc — și
tras de sub pat o meșutică în mijlocul casei și pe ea a pus o șteșa chină și bleș
plină cu fasole fiercată, și Varza acră, — în lipsa de șcaune, ne am în colacit
pe jos în jurul mașutei, dar se nu vă credeți ca glumesc, mai cu apetit și o ș-a nice
lumul în tota viața și a nu a mâncat.
A doua di din ineata au adus și ș-a cai cu șele pe ei, și sub șea era un
și și ș-ei ș-a nu se ș-ei și a calul la spinare, și și și

cote o casa. D. Cipariu aluat cuartire la Hanul Fabricenilor
și aici nu eram cetași. Și acolo am rămas până la Su-
prima revoluțiunea, când am reîntors pela Turnul roșu la
Sibiu, de aici am mers la Blaș, unde mai multe zile am lucrat
până ce am pus biblioteca în rînd din cărțile ce au mai rămas.
După aceia D. Cipariu ca membru unei deputațiuni a plecat la Viena
eu am mers a casa la Mediaș, ajungînd în diua vremătore după în-
„mormîntarea Tatălui meu. – Am reîntors ăr la Sibiu, și me am
ținut la Savu Lobont, Ștefie român în Cetatea Mediașului din stra-
„da Macelarilor, până când am înțeles că la Brașov să începu Cur-
„sul Scolar în gimnasiul catolic de acolo. – Dela Locotenința de Stat
din Sibiu am primit stipendiul romantian cela ce eram și mai înain-
„te, am plecat la Brașov, unde am absolvat clasa a opta gimnaziala
și ăr cuartirul l'am avut gratuit la Seminul de Sterpa pomenire
Pacol Huțișan.

Am scris în Valahia la 30 August 1900.

Teodore Borza
preot în loc.

recte 1849

La recercarea ce mi ați făcut, Vi alătur aici trecerea peste munți în Romania descrisă așa după cum a fost în realitate la a. 1848 când ocupasem un quartir Silișul – Nu știu în ce voll Veva multemi – și dacă Veți putea găsi un folio din celea enumerate. Dar Vă rog să numi luați în nume de rău guterarea mea cu care cuter a Vă incomoda. Aceasta este prea umilita rogare, că să Vă induraț a me incunoștința; dacă cumva chiar la dispuscecium, nu aș putea obține o serie de in. dentium, pentru care în sensul conclusului Vinovat, jumatate prețiul lor Vă se reține pentru fondul de dotatiune a preotimei?

Pe lângă care cu un respect deosebit am remas

cu deosebita Stima.

Teodor Borza

preot.

148